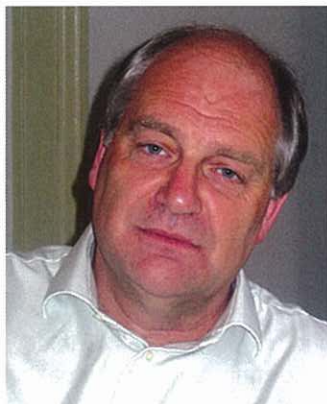

column

In de hybride wereld leidt de militair, net als de diplomaat, een dubbelleven.

Prof. dr. J. (Ko) Colijn is defensiespecialist, directeur van 'Instituut Clingendael', redacteur van Vrij Nederland en hoogleraar aan de Erasmus Universiteit Rotterdam

'Diplomacy is dead'. Dat was twee maanden geleden de kop boven een artikel van journalist Roger Cohen in de New York Times. Dat zal geen antwoord geweest zijn op de toen juist afgesloten ambassadeursconferentie in Den Haag. Maar was de grote vraag: hoe houden wij de diplomatie in leven, ondanks de dreiging van miljoenenbezuinigingen? Het ministerie zelf liet in het antwoord geen ruimte voor twijfel, want *'in 2016 wordt Buitenlandse Zaken gezien als de meeste moderne diplomatieke dienst ter wereld'*.

Cohen beweert dat de tijd van oude doorbraakdiplomatie voorbij is. Onderhandelen met je vijanden, Kissinger die in de jaren zeventig naar China toog; Reagan die in de jaren tachtig met de Russen ("mr. Gorbachov, tear down that wall!") de Koude Oorlog in zijn voordeel besliste; Holbrooke die weer tien jaar later het Dayton-akkoord in de wacht sleepte. Onuitgesproken boodschap: wat hebben diplomaten in de 21ste eeuw eigenlijk bereikt? Geen akkoord met Iran, geen vergelijk met Noord-Korea, geen oplossing voor Syrië, zelfs geen vredesoverleg over het Midden-Oostenconflict. Diplomatie heeft gefaald. Cohen weet wel hoe dat komt. Het gaat er niet om dat er nu geen Kissingers, Reagans of Holbrookes meer zijn. De oude wereld bestaat niet meer. Hij noemt de moderne wereld een *nobody's world*. De hegemonie van de VS is verleden tijd, de stok achter de deur die doorbraakdiplomatie tot een succes maakte werkt niet meer. Dat klopt tot op zekere hoogte, maar op dit punt had de redenering verder kunnen (nee, moeten) gaan.

De wereld van 2013 is hybride. Eén kant van de wereld is nog steeds de oude geopolitieke wereld, territoriaal georganiseerd met staten als de belangrijkste spelers. De andere kant van de wereld is die van de netwerken, de diffuse wereld waarin niet *nobody*, maar *everybody* meespeelt. In de oude wereld zijn diplomaten de vooruitgeschoven vertegenwoordigers van hun land, en tellen de oude parameters zoals macht, bevolking, nationaal product, strijdkrachten, grootte. In de nieuwe wereld tellen kwaliteitsfactoren, zoals kennis en soft power.

De succesvolle diplomaat zoekt naar de voor zijn land relevante netwerken, waar oplossingen geagendeerd en uitgebroed (moeten) worden voor de globale problemen die in de geopolitiek van vroeger nog niet bestonden: cyberdreiging, voedselschaarste, klimaatverandering en terrorisme. In de oude wereld werken diplomaten hiërarchisch op instructie van hoofdsteden met collega's, in de nieuwe wereld horizontaal, verbindend en met allerlei spelers die iets in te brengen hebben. De nieuwe wereld heeft de oude niet vervangen maar zorgt voor een dubbele taak. Diplomaten moeten in beide werelden functioneren.

En de militairen? Precies hetzelfde verhaal. In de oude wereld zijn ze de stok van Kissinger, Reagan en Holbrooke. In de nieuwe zijn ze de netwerkpartners die samen voor een veilige en rechtvaardige wereld zorgen. In de hybride wereld leidt de militair, net als de diplomaat, een dubbelleven. Maar durft Defensie te zeggen dat de Nederlandse krijgsmacht in 2016 ook de modernste ter wereld zal zijn? <